

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania P.S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu

o wysokość kapitału początkowego i emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12 czerwca 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 19 sierpnia 2022 r., sygn. akt III AUa 1255/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 sierpnia 2022 r., III AUa 1255/20, Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu oddalił apelację P. S. od wyroku z dnia 23 września 2020 r., VII U 3129/19 Sądu Okręgowego w Poznaniu oddalającego odwołania wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Poznaniu z dnia 16 sierpnia 2019 r. oraz z dnia 16 czerwca 2020 r., nie obciążając odwołującego kosztami zastępstwa prawnego pozwanego organu rentowego.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku odwołujący się zarzucił naruszenie: 1. art. 235² § 1 pkt. 3 i 5 k.p.c.; 2. art. 233 § 1 k.p.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił jej oczywistą zasadnością, gdyż naruszenie przepisów postępowania objęte zarzutem mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

W ocenie odwołującego skutecznie wykazał on, że w okresie zatrudnienia, mającego znaczenie dla obliczenia kapitału początkowego, pobierał wynagrodzenie w wysokości znacznie wyższej niż uznana przez organ rentowy. Od wykazanego przez odwołującego rzeczywistego wynagrodzenia za pracę odwołującego były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne, co jest w sprawie bezsporne. Od całości uzyskiwanych przez odwołującego zarobków, pomimo ich wypłacania okresowo w obcej walucie, ZUS potrącał składki. Wynagrodzenie zastępcze przyjęte przez organ rentowy do obliczenia kapitału początkowego zostało ustalone w kwocie znacznie zaniżonej, wadliwie i nieadekwatnie do rzeczywistej wysokości zarobków odwołującego oraz charakteru pracy świadczonej przez odwołującego faktycznie w okresie zatrudnienia. Kwestia ta wymaga wnikliwego, ponownego zbadania.

W toku postępowania nie kwestionowano mocy dowodowej złożonych przez odwołującego dokumentów, a nadto sam odwołujący w sposób wyczerpujący w swoich zeznaniach oraz w licznych pismach procesowych przedstawił argumenty, które winny skutkować uwzględnieniem argumentacji odwołującego i zmianę orzeczenia Sądu pierwszej instancji.

Zdaniem skarżącego zarzucone naruszenie przepisów postępowania mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, albowiem występuje związek przyczynowy między naruszeniem prawa procesowego a rozstrzygnięciem niniejszej sprawy.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz o przyznanie pełnomocnikowi radcy prawnemu W.S. kosztów pomocy prawnej udzielonej odwołującemu w postępowaniu kasacyjnym z urzędu według norm przepisanych, nieuiszczonych w całości ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie spełnia wymogów uzasadniających jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wnoszonym w konkretnej, indywidualnej sprawie zakończonej wydaniem prawomocnego wyroku, wobec czego argumenty za potrzebą rozpoznania tak rozumianego środka zaskarżenia przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie mogą być oderwane od podstawy faktycznej i prawnej orzeczenia objętego skargą, jak również muszą być adekwatne do podstaw kasacyjnych, na których skarga została skonstruowana. Takie stwierdzenie jest wynikiem tego, że Sąd Najwyższy (poza uwzględnieniem z urzędu nieważności postępowania apelacyjnego) rozpoznaje skargę kasacyjną wyłącznie w granicach zaskarżenia oraz jej podstaw, będąc przy tym związanym ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c.). Zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (wyrok Sądu Najwyższego z 11 lutego 2011 r., II UK 272/10, OSNP 2012 nr 7-8, poz. 97). Oznacza to jednoznaczne określenie funkcji Sądu Najwyższego, który jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2008 r., III UK 6/08, LEX nr 469183). Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawiązując do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań

przewidzianych w art. 3984 § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Strona skarżąca w uzasadnieniu przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała na oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Powołując się przywołaną przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należy wywodu prawnego wyjaśniającego, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie swych twierdzeń (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy przepisów prawa i doszukiwania się ich znaczenia (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia

11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

W niniejszej sprawie strona skarżąca nie wykazała istnienia tej właśnie przesłanki przedsądu, z uwagi na brak wskazania przepisu, którego naruszenie miałyby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na "pierwszy rzut oka". Nie jest wystarczające zastąpienie wyводу prawnego w uzasadnieniu wniosku samym tylko stwierdzeniem, że naruszenie przepisów postępowania mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, ze względu na związek przyczynowy między naruszeniem prawa procesowego a rozstrzygnięciem sprawy.

Twierdzenie skarżącego nie zostało również oparte na odpowiedniej jurydycznej argumentacji wykazującej postulowaną przez skarżącego oczywistą zasadność jego skargi.

Wypada przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie tzw. "predsądu", natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Sąd Najwyższy w ramach "predsądu" bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2008 r., I UK 16/08, LEX nr 818572).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[SOP]

[ms]

